

O VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI V ČESKOSLOVENSKÉ LIDOVÉ ARMÁDĚ

Generál-plukovník Václav Kratochvíl

Ideologie je v rozvoji socialistické společnosti rozhodujícím a usměrňujícím činitelem. Socialistická ideologie urychluje rozvoj své materiální základny. Význačné místo v socialistické ideologii má věda, jejímž cílem je podstatně přispívat ke zvyšování materiální a kulturní úrovně všech pracujících, to znamená urychlovat cestu k socialismu a poté ke komunismu. Věda, jak známo, vychází z materiálních praktických požadavků lidské společnosti a staví na dosud poznanych skutečnostech.

Jednou ze součástí socialistické ideologie je i vojenská věda, která shrnuje dosavadní poznatky získané praktickými zkušenostmi a na základě vědeckého předvídání ukazuje další cestu bojové a politické přípravy vojsk a cílevědomě ji usměrňuje. Vojenskovědecká práce má velký význam zvláště v současné době, která je charakterisována bouřlivým rozvojem vojenského umění. Naléhavým úkolem dneška je vyřešit celou řadu otázek bojové a operační přípravy vojsk a štábů, taktiky a operačního umění a neustále rozvíjet a zdokonalovat naši bojovou techniku. Tyto úkoly vyvstaly jako důsledek zavedení nových bojových prostředků, především zbraní hromadného ničení. K úspěšnému vyřešení těchto otázek je třeba soustavně a novátorsky rozvíjet především jejich theoretickou stránku, a to na podkladě již poznanych zkušeností. V tom je podstata vojenskovědecké práce v současné době.

Vědecké zpracování theoretických otázek zabezpečuje zákonitý rozvoj taktiky a operačního umění v souladu s rozvojem bojové techniky a druhů zbraní a pomáhá cílevědomě zvyšovat bojovou a politickou přípravu vojsk. Je tedy hlavním úkolem vojenskovědecké práce podstatně zvýšit bojovou pohotovost tím, že umožní plně ovládnout nové zbraně a novou techniku a dovedně jich využívat v soudobém boji.

Theorie vojenského umění se nemůže rozvíjet živelně. Je nutno ji plánovat, organisovat a každodenně usměrňovat k řešení otázek, které jsou pro armádu aktuální.

To vyžaduje od všech náčelníků a štábů, aby vojenskovědeckou práci dobře organisovali a operativně řídili.

Abyste vojenskovědecká práce mohla vyřešit reálné a uskutečnitelné úkoly a použít nových poznatků theorie při praktické činnosti vojsk, je nutné, aby nikdy neztratila spojení s konkrétní skutečností. Jestliže se bádání a výzkum odtrhne od potřeb vojsk v boji, zůstane pouhou neužitečnou teorií. Proto musíme ve svém studiu a práci využívat praktických poznatků z Veliké vlastenecké války, výsledků vojenských cvičení, zkušeností štábů a vojenských škol, zejména akademií. Nové theoretické myšlenky musíme nepřetržitě ověřovat v praxi. Zejména velký význam pro vojenskovědeckou práci má využívání zkušeností z Veliké vlastenecké války SSSR. Zavedení nových zbraní a zdokonalené

techniky od nás však vyžaduje, abychom tyto zkušenosti soustavně rozvíjeli a prověřovali na vojenských cvičeních.

Jak již bylo uvedeno, je nutno prověřovat theoretické řešení otázek vojenské vědy a zvláště vojenského umění v praxi. Rozsáhlé možnosti nám k tomu poskytují praktická cvičení s vojsky, která rovněž umožňují prověřit četné dosud nejasné nebo nové otázky teorie vojenského umění. Taková je cesta spojování teorie s praxí.

Současná situace vyžaduje, aby vojenskovědecká práce sloužila praktické potřebě, t. j. neustálému zvyšování obranyschopnosti našeho státu. Základem vojenskovědecké práce je marxismus-leninismus a ten žádá vzájemnou výměnu názorů a důsledné uplatňování kritiky. Jinak se nemůže úspěšně rozvinout žádná vědecká činnost. Z toho vyplývá, že generálové a důstojníci musí při zpracovávání otázek vojenského umění uskutečňovat rozsáhlou spolupráci a nesmějí se bát smělé, věcné kritiky, jejímž cílem je vniknout hluboko do podstaty zkoumaných otázek. Při rozvíjení kritiky ve vědecké práci připadá velká úloha stranickým organisacím a politickým funkcionářům.

Jednou z hlavních příčin nedostatků vojenskovědecké práce v naší armádě byla až dosud malá iniciativa generálů a důstojníků.

Mnozí generálové a důstojníci se domnívali, že vojenskovědecká práce je záležitostí úzkého okruhu odborníků. Je však zřejmé, že zpracovávání otázek vojenského umění a taktiky nemůže být záležitostí jednotlivců. Naopak je nutno organisovat co nejširší spolupráci všech příslušníků armády a vyměňovat získané zkušenosti. Jiní se domnívali, že pro nás stačí přejímat plody práce Sovětské armády a sovětských vědeckých institucí. Takové názory nemohou obstát. Je velkým úkolem všech velitelů a náčelníků, politických pracovníků a stranických organisací podporovat smělou iniciativu při řešení a rozvíjení zásadních otázek vojenské vědy.

Jednotlivci nebo kolektivy určené k zpracování různých temat v rámci vojenskovědecké práce musí mít základní theoretické předpoklady pro danou práci. Zejména je třeba dbát, aby uložené úkoly odpovídaly schopnostem a znalostem důstojníků a generálů, kterým byl úkol uložen. Zpracovatelé pak musí vycházet ze znalostí toho, co až dosud věda přinesla, a toho, co již bylo vyzkoumáno v daném oboru, to znamená, musí vycházet z důkladných znalostí našich řádů, předpisů a pomůcek. Jedině splnění těchto předpokladů nám dává záruku, že každý zpracovatel nebo kolektiv zpracovatelů plně využije mnohaletých zkušeností, že se bude opírat o své odborné znalosti a že vynaloží všechno úsilí k tomu, aby srozumitelně a hluboce osvětlil zkoumanou otázku.

Vyskytují se případy, že se generál nebo důstojník, který nemá zkušenost ve vyjadřování svých myšlenek ve vědecké práci, bojí řešit nový problém. To snižuje jeho tvůrčí myšlení a on se pak ve své práci snaží osvětlit otázku povrchním shrnutím zásad, které jsou již obsaženy v řádech a předpisech. Takovou práci nelze uznat za vědeckou, neboť postrádá smělého, tvůrčího novátorství založeného na podkladě dosažených zkušeností. Takovým vojenskovědeckým pracovníkům je nutno poskytovat pomoc a soustavně je usměrňovat.

Dalším závažným nedostatkem, který brzdí rozvoj theoretického myšlení, je nedostatečná znalost organizace a výsledků dosažených ve vojenskovědecké práci lidově demokratických armád. Je třeba znát nejen to, co se studuje u nás, ale je nutno vyměňovat zkušenosti s armádami spřátelených států. V otázkách vojenského umění je kromě toho nutno znát i názory našich pravděpodobných nepřátel. Je proto důležitým úkolem velitelů a náčelníků zabezpečit, aby vědečtí pracovníci byli seznámeni nejen s obsahem vojenských odborných časopisů sovětských, zemí lidové demokracie, ale i kapitalistických zemí.

*

V letošním výcvikovém roce se po prvé přistoupilo k systematickému plánování vojenskovědecké práce. Rozkazem s. ministra byl stanoven nejen cíl vojenskovědecké práce, ale i jednotlivá témata a tím rozsah této důležité činnosti v armádě. Druhům vojsk, složkám MNO, generálního štábu, hlavního týlu, vojenským akademiím a štábům byla uložena jednotlivá studijní témata. Aby bylo možno konkrétně plnit stanovené úkoly, předpokládá se, že řešení jednotlivých otázek bude uloženo velkému počtu nejlépe připravených generálů a důstojníků. Těmto zpracovatelům bude nutno poskytovat soustavnou pomoc v čase, prostředcích a pracovních podmínkách tak, aby jejich práce byla skutečně hodnotná.

Roční a výhledový plán, které byly zpracovány, vytyčují hlavní úkoly vojenskovědecké práce, které jsou těsně spjaty s rozvojem a potřebami naší armády. To umožní, aby se vojenskovědečtí pracovníci ve své práci zaměřili na reálné potřeby armády, a to jak v theoretických otázkách, tak i v otázkách, které je nutno prověřit praxí.

Při zpracovávání temat operačního umění a taktiky musí vědečtí pracovníci vycházet ze současného stavu výcviku a z podmínek možného rozvoje armády. Proto jsou zhodnocení a závěry prováděných cvičení s vojsky jedním z nejdůležitějších pramenů dalšího rozvoje vojenské theorie a vojenské vědy. Poznatky získané při těchto cvičeních musí být podkladem k zavádění změn nebo k zlepšování organizace vojenských útvarů a štábů a k dalšímu zdokonalování vojenské techniky. Je nutno, aby nákladná cvičení s vojsky byla prováděna na základě již získaných poznatků a aby se jich používalo k dalšímu upevňování a zvyšování bojeschopnosti vojsk.

Máme již řadu novátorů, kteří správně pochopili nutnost rozvoje vojenskovědeckého myšlení pro armádu, kteří správně organizují svou práci a jsou v nejtěsnějším denním styku s technikou a jednotkami. To je důležitým předpokladem úspěchu vojenskovědecké práce.

Avšak neméně důležitým předpokladem úspěchu plánované vojenskovědecké práce je i součinnost, a to jak mezi složkami, tak i mezi vědeckými pracovníky. Vzájemné informace, konsultace, včasné sdělování výsledků bádání — toho všeho je třeba využívat v nejširším měřítku. Je nutno mít na mysli, že zpracování určitého úkolu nesmí být věcí prestiže jednotlivých složek nebo osob, nýbrž musí se stát věcí cti a zájmu celé armády. Proto se součinnost a vzájemná pomoc všech

druhů musí stát základní povinností každého vědeckého pracovníka a zejména řídicích náčelníků. Vše to přispěje k zlepšení kvality vojenskovo-vědecké práce. Každý vědecký pracovník musí co nejdokonaleji využívat poskytované pomoci k zlepšování své práce, k opravdu hlubokému a kvalitnímu propracování theoretických otázek.

Řídící náčelníci by si měli uvědomit, že vysokou úroveň vojenskovo-vědecké práce není možno zabezpečit pouhými administrativními opatřeními, ale že tuto práci je nutno neustále řídit a usměrňovat, vytvářet pro ni příznivé pracovní podmínky, poskytovat pomoc těm, kteří ji potřebují a povzbuzovat je k plodné práci. Proto je povinností starších náčelníků, aby vytvořili vědeckým pracovníkům takové pracovní podmínky, které jim umožní splnit uložený úkol tak, aby to nebylo na újmu služby. Vždyť dobře splněný úkol vědeckého pracovníka je hrdostí celého pracovního kolektivu, útvaru, správy nebo školy.

Správné chápání vojenskovo-vědecké práce musí vyloučit odtrženost vojenské vědy a vojenského umění od společenských a přírodních věd. Právě při zpracovávání vojenské tematiky je nutno vycházet z hlubokých znalostí marxismu-leninismu. Vojenští vědci pracovníci musí být neustále pamětlivi slov N. A. Bulganina: »Poznat vojenskou vědu znamená poznat nejen způsoby vedení války, t. j. vojenské umění, nýbrž i znát a mít na zřeteli hospodářské a morální možnosti jak vlastní země, tak i země nepřítelovy.«*) Proto je třeba neustále studovat a prohlubovat znalosti zákonů společenského a hospodářského vývoje jak v socialistické, tak i v kapitalistické společnosti, správně je chápat a v plném rozsahu aplikovat a uplatňovat v dalším rozvíjení vojenské teorie.

Z toho vyplývá, že práce vojenskovo-vědeckých pracovníků má velký význam pro další budování naší armády, pro zvyšování obranyschopnosti našeho státu, pro zabezpečení míru a budování socialismu v naší vlasti. Nelze se proto ve vědecké práci omezovat jen na konstatování faktů, ale je nutno stále mít na zřeteli další a dokonalejší rozvíjení vědeckých poznatků, jejichž cílem je zvýšit a upevnit bojeschopnost naší armády a obranyschopnost našeho státu. Právě to očekává od své armády náš pracující lid.

Významné úkoly vojenskovo-vědecké práce, které máme před sebou, vyžadují, aby vědeckí pracovníci přistupovali k úkolům s vědomím největší odpovědnosti. Času, který je určen ke splnění daného úkolu, je nutno řádně využít. Dříve než zpracovatel přistoupí ke zpracování osnovy, musí si důkladně uvědomit cíl úkolu, rozsah práce, studijní materiál a čas, který má k dispozici. V tomto přípravném období musí mu být nejbližším pomocníkem jeho starší náčelník, který mu musí hned na počátku zabezpečit všechny podmínky k zdárnému splnění úkolu. Při zabezpečování pracovních podmínek pro vědecké pracovníky nesmějí stát stranou ani političtí pracovníci a stranické organizace, které se musí ve své praktické činnosti zaměřit na organisování pomoci vědeckým pracovníkům výměnou zkušeností i praktickými radami. Na besedách organisovaných k výměně zkušeností, které získali generálové a důstojníci na

*) N. A. Bulganin, 30 let sovětských ozbrojených sil, Naše vojsko, 1951.

cvičeních s vojsky, nesmějí se ostýchat podrobit kritice již rozpracované části vědecké práce. Připomínky dané na takových besedách a rozbořech pomohou vědeckým pracovníkům zabezpečit vysokou úroveň jejich práce.

Činnost politických pracovníků se musí dále odrazit i ve včasné přípravě vojenskovědeckých konferencí, při výběru kádrů pro vědeckou práci a při využívání nejnovějších theoretických poznatků v praxi.

Velení československé lidové armády očekává, že generálové a důstojníci, političtí pracovníci a stranické organizace projeví širokou iniciativu k pozvednutí vojenskovědecké práce na žádoucí úroveň ve prospěch dalšího zvyšování bojeschopnosti naší armády, aby se společně s armádami ostatních lidově demokratických států stala rovnocenným spojencem slavné Sovětské armády a spolehlivou záštitou míru a svobody naší krásné vlasti.